



הבטחת רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכיר
למחזיק

הארי החי

פנינים נפלאים מתורתו של

המהר"א"ל צינץ

הגאון הביאריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק

מכון להוצאה הרשה ומפוזרת
של ספרי מהר"א"ל צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org



גיליון של"ח, חג הסוכות תשפ"ו



אַרְבַּעַת הַמִּינִים

מקרי מוסיף, רק כשמוסיפין לומר שהוא מן התורה עיי"ש, ובאמת כל מצות דרבנן כמו סוכה ביו"ט שני ולולב, ושופר הכל הוא מעין זה, דאם לא כן הרי הוא בבל תוסיף, לכן בהדס שהתירו חכמים להוסיף משום נוי ממילא הוא מכלל מצות דרבנן, מה שאין כן בשאר מינים שלא התירו חכמים.

חידושי פני אריה - מסכת סוכה

לפעמים כשעני קונה אתרוג בסכום מועט ועשיר בסך רב - אתרוגו של העני חשוב יותר

והענין כי בודאי בענין תאות וחמדת ממון, עונש העשיר קשה יותר מעונש של עני. וכמו כן בענין חמדת תאות העולם, בודאי העשיר יש לו כל טוב, טבעו מתאוה יותר לתאות לילך בשירות לבו הרע יותר מן העני אשר לבו נכנע בכור העוני. ואם כן אם העני יתאוה תאוה לעבור על מצות ה' עונשו גדול יותר מעונש העשיר כי ראוי שהעוני יכניע לבבו הערל. ובדבר מצוה היא להיפך, כי אם העשיר קונה אתרוג באלף זוז והעני לוקח בעשרה, אפשר שעשרה של העני שקולים יותר לפניו יתברך מאלף של עשיר, כי הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. וכבר אמרו חז"ל (פסחים ק"ג, ב) שהקב"ה שונא דל גאה ועשיר מכחש, כי הגיאות ענף מן העשיר. ולכן אצל הדל הוא רע המעשה יותר מן העושר. והכחוש מסתעף מן הדלות. ולכן לעשיר רע המעשה יותר מן העני, וכן זקן מנאף, שבטבע קל לו לעמוד נגד יצרו, שכבר שקט רתיחות דמו.

וזהו אמרו גדול העצה ורב העלילה שאין מי שיבין דרכיו יתברך בענין השכר והעונש, אשר ענין פקוחות על דרכי בני אדם דייקא, שהוא טבע אנושית בפי בחינת כח מתאוה לתת לאיש דייקא לכל פרטי כדרכיו וכפרי מעלליו, שעשיר ועני שניהם קנו אתרוג ועשו מצוה ואין השכר שוה, כי לפום צערא אגרא.

שיורי קומץ המנחה

הטעם שיש ד' מינים ג' הדסים ושתי ערבות

אמר ר"ח בן עקשיא רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות (מכות ג, טז).

יש לפרש את כוונת המשנה כך: אין לתמוה מדוע יש מצוות כה רבות, ומדוע יש מצוות שנכפלו - ארבע כנפות לציצית, ארבעה מינים בלולב, שלושה הדסים, ושתי ערבות. אלא מבאר התנא שהכל נעשה כדי לזכות את ישראל, לזכות מלשון לזכך, כדי לזכך את האברים שזיכו לקדושה האמיתית.

מה השייכות בין קדושה לבין הכפלת המצוות? הענין הוא כדברי שלמה המלך: (קהלת א, ח) 'כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשָּׁבַע עֵין לְרֵאוֹת וְלֹא תִמָּלֵא אֵזֶן מִשְׁמַע'.

וכך יש לבאר את הפסוק, שבא לומר כי אין לתמוה על ריבוי המצוות: 'לא יוכל איש לדבר' ולומר 'כל הדברים יגיעים' - כל המצוות שנכפלו הם רק ליגיעה. הלא ניתן היה לקיים את כל המצוות הללו על ידי אחד, ציצית אחת הדס אחד וערבה אחת.

אך לא יוכל איש לדבר זאת שהרי 'לא תשבע עין' - הרי כך גם ניתן לשאול מדוע ישנן שתי עיניים? הלא די בעין אחת. 'ולא תמלא אוזן משמוע' - הלא היה די בשמיעה באוזן אחת, ומדוע ישנן שתי אוזניים?

אלא שהאדם נברא לפי צלם אלוקים ובדמות עליון, ולכן נברא עם שתי עיניים ושתי אוזניים. כך גם המצוות שהן כפולות נעוצות באותו שורש עליון כי לפי ענין שם - הן צריכות להיות כפולות.

הטעם שמותר להוסיף בהדסים

מה שהקשו על הרמב"ם (הל' לולב פ"ז הל"ז) למה בהדס מותר להוסיף ולא בשאר מינים.

לעניות דעתי ברור דהרמב"ם לשיטתיה אזיל שכתב בהלכות ממרים (פרק ב' הלכה ט') שאם הבי"ד אוסרין דבר מדבריהם לא



בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלַיִם

העלייה לרגל היו בדוחק - אך משערי ירושלים היתה הרווחה

יה, הם אותם שבטים שהטביע בהם הקב"ה את אותיות שמו ה' בתחילתם ו' בסופם, ללמד שגדורים היו בגדרי הקדושה ואין בהם כל פירצה ודבר ערוה הגורם לסילוק השכינה.

וטעם נוסף, לפי ששמה יָשְׁבוּ כְּסֵאוֹת לְמִשְׁפַּט - ובמקום המשפט "אלוקים ניצב בעדת א-ל", ויש שם השראת השכינה. וכאמור במקום שיש השראת השכינה אין חלים גבולות גשמיים והרי מיעוט מקום מכיל את המרובה.

ומוסיף עוד ואומר שבמה שהיתה ירושלים מועט רוחני המכיל את המרובה הרי יכלו לְהַדוֹת לָשֵׁם ה', וכמאמר המשנה (אבות שם) שהיו עומדים צפופים ומשתחוים רווחים כדי שלא ישמע אדם וידויו של חבירו. והרי משום שהיתה העיר רחבה כל כך, יכולים היו להודות ולהתוודות לשם ה'.

מלוא העומר - פרשת שופטים

אמרו חז"ל (אבות ה, ה) שלא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים. וביאור הענין, לפי שהרוחניות אינה נתחמת ומוגבלת במקום גשמי. וירושלים שהיתה מקום רוחני יכולה היתה לפיכך, להכיל את כל העולים אליה.

והוא שאומר המשורר (תהלים פרק קכב) עֲמֻדוֹת הֵיוּ רִגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם - כל זמן שהיינו עולים לרגל והיינו בדרך, הרי לרוב העם העולים לירושלים, היו כולם רצים ונדחקים. אך בבואנו לשערי ירושלים שהיא מקום רוחני לחלוטין - עומדות היו רגלינו, שוב לא הורגש הדחק ולא היה צורך לרוץ. ויותר מכך הרי, בשערי ירושלים - יכולים היו השערים עצמם להכיל בתוכם את כל העם הרב העולה לרגל, לרוב רוחניות המקום. והרי נראה הדבר כאילו יְרוּשָׁלַם הִבְנוּיָהּ הִיא כְּעִיר שְׁחִבְרָה לָהּ יַחְדָּו - כאילו מחוברות אליה ומקופלות בתוכה עוד ועוד ערים הנפתחות לקבל את ריבוי העם.

ובטעם הדבר ממשיך דוד ואומר, משום שְׁשֵׁם עָלוּ שְׂבָטִים שְׂבָטִי

בְּסֶכֶת תֵּשְׁבוּ

ה' בעצמו יקים לנו את סוכת דוד הנופלת

הַרְחֵמֵן הוּא יִקְיָם לָנוּ אֶת סֶכֶת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת (ברכת המזון)
בגמרא אמרו (ברכות ד, ב) שבפרק תהילה לדוד (תהלים קמה)
ישנן כל אותיות הא-ב מלבד האות נ', לפי שבה נרמזות מפלתם של
ישראל שנאמר 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל'. אך דוד סמך
את תקומת ישראל ברוח הקודש באומרו 'סומך ה' לכל הנופלים'.
וכך מובא בזוהר (ח"ג ו, ב) שלגלויות הראשונות ניתנה קצבה וקץ,
אך לא כן לגלות האחרונה אותה יקים הקב"ה בעצמו וכפי שנאמר
(עמוס ט, יא) 'בַּיּוֹם הַהוּא אֶקְיָם אֶת סֶכֶת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת'.
וכך מתפרש הפסוק שאנו אומרים בהלל דְּחִיתָנִי לְנֶפֶל וְהָיִיתִי
עֲזָרְנִי - דחה - כנגד הגלות הראשונה אחרי חורבן בית ראשון, שניתן
לה קץ לאחר שבעים שנה. דחיתני לנפול - כנגד הגלות האחרונה
שהיא נפילתם של ישראל ביד שונאים. אך וה' עזרני - שה' בעצמו
יקימנו מגלות זו, כאמור 'סומך ה' לכל הנופלים', בעת שיקים את
'סוכת דוד הנופלת'.

הגדה של פסח - ברכת השיר

מי יזכה לראות את מלחמת שור הבר והלוויתן - לעתיד לבוא

הַרְחֵמֵן הוּא יִזְכְּנוּ לִישֵׁב בְּסֶכֶת עוֹרוֹ שֶׁל לוֹוִיתָן (נוסח בקשה בסוכות).
אמרו במדרש (ויקרא רבה יג, ג) שלעתיד לבוא עתיד הקב"ה
לעשות קניגיא (מלחמה בין חיות) בין הלוויתן לשור הבר, ומי שלא
היה הולך בעולם הזה לקניגין של גוים ומתערב עימם באצטדיונים
שלם, יזכה לראות באותו קניגיא.

והוא שאמר המשורר בתהלים, אִזְיַמְלֵא שׁוֹחֵק פִּינוּ - לעתיד לבוא
כאשר יעשה הקב"ה קניגיא בין הלוויתן לשור הבר. וְאִזְיַמְרוּ בְּגוֹיִם
הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי - עם ישראל שלא התערבו בינינו ומשמח
אותם באותה קניגיא, במה שהגדיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים
כאן בעולם הזה.

קומץ המנחה - פרשת קדושים

פניני ישועות

יצא זכאי בזכות הצדיק!

יזכה לישועה. הוא חתם על הוראת קבע למכון המהרא"ל צינץ, מתוך
אמונה שהתרומה תהווה לו סגור בשמיים.

הפלא לא איחר לבוא. לפתע, התגלה עד ראייה חדש, שהיה נוכח
במקום התאונה. הוא הופיע בבית המשפט והעיד לטובתו של מר מ',
וחיזק את הטענה שלא היה אשם כלל. בזכות העדות הבלתי צפויה,
הוכרע הדין לטובתו, והוא יצא זכאי לחלוטין מכל אשמה.

מר מ' התקשר למכון כשהוא מלא רגש והודיה, ובטוח שזכות
התרומה היא שהביאה לישועה המהירה והפלאית. הוא לא הפסיק
להודות להשם על שהפך את הדין, ועל שהצדיק עמד לצידו והפך את
עורכי הדין המשובחים ששכר למיותרים.

במדבר סכנו בני ישראל רק עם ענני הכבוד

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. מנא הני מילי
אמר רבה דאמר קרא (ויקרא כג, מג) לַמֵּעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בִסֻּכּוֹת
הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עֲשָׂרִים אֲמָה אֲדָם יוֹדֵעַ שֶׁהוּא דֹר בִּסֻּכָּה,
למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלטא
בה עינא (סוכה ב, א).

ופירש רש"י למען ידעו עשה סוכה ששיבתה ניכרת לך דכתיב
ידעו כי בסוכות הושבתי ציויתי לישב הכי דריש ליה ואף על גב דאין
יוצא מידי פשוטו דהיקף ענני כבוד מיהו דרשינן ליה לדרשה.

כתב רבינו בחידושי מהרא"ל צונץ (על מסכת סוכה), ולכאורה
יש לעיין למה תפס רש"י דברי רבי אליעזר דסבירא ליה היקף ענני
כבוד, ורבי עקיבא פליג וסבירא ליה סוכות ממש, עיין לקמן (יא, ב),
ואפשר דהדרשא שייכי טפי לרבי אליעזר, דהא לקמן דרשינן מנא לן
דאין מסככין בדבר המקבל טומאה ודריש מקרא (בראשית ב, ו) וְאָדָם
יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, ופריך הניחא למאן דאמר ענני כבוד, אם כן משמע
דענני כבוד היה הסכך ממש, ואם כן משמע דדור המדבר לא היו
עושין שום סכך, רק המצוה שיעשו תחת צל ענני כבוד, וענני כבוד
מסתמא למעלה מעשרים אמה הוי. ואם כן מתפרש המקרא דכתיב
(ויקרא כג, מב) 'בְּסֶכֶת תֵּשְׁבוּ' לְנוֹכַח 'לַמֵּעַן יֵדְעוּ' הוּא נִסְתָּר, ויש
לפרש דמסתמא העננים היו גבוהים הרבה למעלה מעשרים ואם כן
לגבי ידיהו לא שייך ההיכר כל כך, שהרי גבהו הרבה רק הם שישבו
בצל ענני כבוד ממש לא היו צריכים ידיעה יותר מן הסכך, מה שאין
כן בדורות שעושין סכך לזכרון, צריך ידיעה שיושב בצל הסכך, וזה
דוקא למאן דאמר 'ענני כבוד' מה שאין כן לרבי עקיבא דסבירא ליה
סוכות ממש, לא שייך דרשה זו כלל.

ועל פי זה יש ליישב מה שהקשו התוספות לקמן (דף כ"ז עמוד
ב') דרבי אליעזר סבירא ליה בסוכה בעינן לך, אם כן לכל בעל בית
יצטרך סוכה לכל אחד ואחד כיון דבעינן לך, ולפי זה ניחא דרבי
אליעזר לשיטתיה דסבירא ליה סוכה הוא זכר לענני כבוד, וענני כבוד
עצמן היו על כל אוהל של כל אחד ואחד ובני ביתו עמו אתו עכ"ד.

ניתן להזמין חינם את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום
צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו